

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr. a treia-oră 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăcii Nr. 15.
Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.

Nimeri singuratici la 5 cr. se vând la „Tipografia”, soc. pe acțiuni.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Curentul federalist
— în Austria.

Maghiarii au obiceiul de a face din când în când o comparație între politica de naționalități ce se practică în Austria, și între propria lor metodă în această chestie din Ungaria, căci sunt, din nenorocire, două chestiuni de naționalități în imperiul Habsburgilor: una în Austria și alta în Ungaria.

Și împintenații nostri găesc, că pe cât e de funestă politica austriacă de naționalități, pe atât ar fi de rațională cea maghiară.

Din această închipuire s'a născut la Unguri un fel de copilărească fudulie în această chestie, un fel de sentiment de superioritate față de felul de a vedea și de a face al cercurilor hotărâtoare din Austria în chestiunea naționalităților.

Însă îndată ce cauți a-ți da seama despre desvoltarea lucrurilor în cele două state ale imperiului austro-ungar, ți-se impune convingerea că, cu toate greselile pe cari le-a comis Austria, acest stat este incomparabil mai înaintat pe calea ce duce la o firească și în același timp echitabilă soluție a chestiunii naționalităților, decât Ungaria.

Ori și care cunoscător nepreocupat al desvoltării acestor chestiuni în monarhia austro-ungară trebuie să admită astăzi, că acest imperiu, compus cum e din mai multe naționalități rivnitoare spre situații politice bine definite, nu se poate menține, decât în două chipuri: sau cu ajutorul unui sistem absolutist, sau sub un regim de reală libertate.

Toată desvoltarea recentă a raporturilor politice din Austro-Ungaria se mișcă între acești doi poli.

Timp îndelungat Austria credea, că printr'un sistem absolutist va reuși să oprească ivirea curentelor centrifuge în mijlocul naționalităților sale.

Opresiunea naționalităților era deci consecința firească a acestui sistem politic.

Însă catastrofele dela Königgrätz și Solferino au arătat Austriei, că absolutismul față de popoare conștient și virile este un sistem nenorocit. De atunci ea l-a părăsit în parte, comitând însă în același timp o greșeală fatală, pentru consolidarea sa ulterioară: acordând Maghiarilor drepturi la o viață națională, ea le-a dat și pe celelalte naționalități din Ungaria spre exploatare.

Greșeala aceasta, dualismul austro-ungar, este boala cronică a imperiului austro-maghiar. Această boală nu va dispărea, decât prin o operație radicală. Viitorul va arăta, dacă doctorii politici dela Viena au stabilit deja această diagnoză, și dacă sunt destul de hotărâți, și meșteri destul de mari de a face din timp pregătirile necesare pentru această inevitabilă operațiune.

Pentru popoarele din Austria, constituția dela 1867 a acestui stat prevede la art. 19 următoarele garanții: „Toate popoarele statului sunt egal îndreptățite, și fiecare popor are un inviolabil drept la conservarea și cultura naționalității și a limbii sale.”

Statul recunoaște tuturor limbilor din țară egalitatea de drepturi în școală, în funcțiuni și în viața publică.

Dispozițiunea aceasta este negreșit prea generală și mai ales prea elastică, pentru-că poate fi interpretată în deosebite moduri și cu aceeași forță de argumentare.

„Toate popoarele!” Dar' cari anume sunt aceste popoare? Armenii din Bucovina constituiesc ei un popor? Polonii în același ducat, sunt și ei un popor? Cele câteva mii de Nemți și de Unguri-Cian-găi din Bucovina, sunt popoare? Țigani nomazi sunt și ei un popor în acest sens?

Acelea chestiuni se pot pune pentru fiecare provincie austriacă.

Multe neajunsuri s'au ivit din cauza acestei atât de neprecisate dispoziții.

Firește, că ori-cât de precisă ar fi fost această dispoziție, ea nu putea constitui și nu constituie sinteza aspirațiilor legitime ale națiunilor din Austria.

Drepturile garantate naționalităților nici nu se apropie măcar de drepturile, pe cari naționalitățile cu bine întemeiată cuvânt le revendică; decât: multe-puține, aceste drepturi sunt neasemenat superioare față de restrînsele drepturi înscrise în constituția maghiară, pe seama naționalităților de sub coroana Sf. Stefan.

Și ceea-ce e de o egală importanță: drepturile naționale cuprinse în constituția Austriei sunt incomparabil mai real respectate decât legea ungurească a naționalităților, lege de o tristă celebritate.

De o serie de ani încoace guvernele austriace nu mai sunt nici nemțești, nici slave, ci pur și simplu austriace.

Funcționarii nu sunt nici funcționari de partid, nici funcționari naționali, ci austriaci.

Ear' dacă ar fi să definim naționalitatea acestor guverne și a funcționarilor, ar trebui să zicem, că sunt de naționalitate imperială regală-austriacă (kaiserlich-königlich) sau cum zic unii zeflemiști, de naționalitate neagră-galbă, după colorile Austriei...

Cercurile conducătoare dela Viena par a fi de mult convinse, că politica de germanizare inaugurată de Împăratul Ioșif al II-lea și încercată și pe la mijlocul veacului nostru este o utopie.

În ori-ce cas dinastia de Habsburg nu mai poate avea astăzi un interes în o asemenea politică. Germanizarea popoarelor din Austria, lasă că ar fi absolut imposibilă astăzi, dar' ar fi o operă care în definitiv nu s'ar face decât *pour le roi de Prusse*...

De aceea, cercurile conducătoare ale politicii oficiale din Austria au încetat de mult a tinde spre germanizare.

Deodată cu căderea principelui Auerberg, a fost înmormentată și această politică a doctrinarilor liberali de naționalitate germană. Dela falimentul acestei politice datează și treptata desăgare a hegemoniei germane în Austria și succesiiva emancipare a naționalităților de ginte slavă și română.

Astăzi falnicul partid liberal german de odinioară este cu deservire discreditat și se găsește într'un proces de galopantă descompunere. Sufrajiile poporului german din Austria înclină tot mai mult spre partidul social-cristin, al cărui conducător este Dr. Carl Lueger.

Acest partid antisemit s'a declarat de repetate-ori amic al naționalităților și aderent al principiului federalist, în ceea-ce privește soluțiunea chestiunii naționalităților.

Dela începutul luptelor naționale moderne, naționalitățile din monarhia austro-ungară cereau o constituțiune federală. Și era natural s'o ceară.

Un conglomerat de popoare cum este Austro-Ungaria nu poate să dăinuască și să prospere cu o altă constituție, decât cea federală.

Negreșit, pentru naționalitățile oprimate nu menținerea Austriei era prima preocupare, ci asigurarea existenței lor proprii, ear' spre acest sfârșit fiecare naționalitate cerea un larg câmp de autonomie care, evident, nu se poate realiza decât în cadrele unui sistem, ear' acesta e federalismul. Timp îndelungat numai Slavii și Italienii din Austria erau federaliști. Azi rîndurile lor se întăresc pe fiecare zi, prin biruințele pe cari le câștigă partidul social-cristin în detrimentul învechitului și falitilor liberali germani.

Din punctul de vedere al situațiunii Românilor din Ungaria, creșterea curen-

tului federalist în Austria e de un bun augur. Dar' pe măsură ce federalismul câștigă teren în Austria, în Ungaria se întărește absolutismul.

Și de această „desvoltare” politică a Ungariei, Maghiarii sînt mândri! Ei își închipuiesc că sînt tari! Și în caraghioasa lor naivitate ei socotesc, că fac mai rațională și mai „înaintată” politică de naționalități, decât Austria, și nu vîd că ei se găesc azi într'o situație analoagă cu aceea, în care se afla Austria acum cincizeci de ani!

D. D.

Asociațiunea.

Cea mai discutată temă este acum tema statutelor „Asociațiunii”. De câteva zile mai ales, pretutindenea printre Români se discută această chestiune. Și totuși niciari oamenii nu convin în păreri. Nu-i vorbă, aceasta e la noi un vechiu obicei. Câte capete atâtea păreri. Noi am spus părerea noastră, dar' mai putem reveni.

Dacă ar fi vorba, să înfințăm acum o societate culturală, cum a fost și este „Asociațiunea”, într'adevăr n'am înțelege de ce atîta vorbă de titlu? Atunci am primi imediat titlul propus de ministru: „Asociațiunea literară culturală a Românilor din Ungaria”. Mai mult, am primi un titlu și mai scurt „Asociațiune literară-culturală”, ori titlu: „Astra”. În sfîrșit titlul e o firmă, un nume; nu e esența societății. Esența e lucrarea ei, care se normează în statute.

Dar' în cazul de față nu e vorbă de o societate nouă, care se înfințează acum, ci de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român”, care există de 35 ani, cu statute aprobate, avînd în anele sale un trecut loial și frumos, la al cărui patriotism luminat nu încap absolut nici o umbră de bănuială.

Ministrul ne cere deodată schimbarea lor 2 și-i din statute. Noi îi schimbăm; dar' ne folosim de ocaziune, pentru a corespunde și exigențelor noastre, și mai modificăm și alți paragrafi, conform experienței de 35 ani și a cerințelor moderne. Era o simțită necesitate, ca să facem aceste modificări, și ori-cine trebuie să recunoască, că în forma lor de astăzi statutele sînt cu mult mai corespunzătoare și asigură o lucrare cu mult mai extinsă și mai efectivă, dacă vom fi mai harnici.... — decât în trecut.

Dar' — aci e fatalul — ministrul vine deodată, într'un târziu, și ne cere și modificarea titlului. El ne impune un titlu nou; ne silește astfel să rupem cu trecutul și să începem așa zicînd o nouă „Asociațiune”. Aceasta e, ce ne revoaltă. Pentru-că ni-se ia trecutul, și ni-se fac mulțime de neplăceri în purtarea afacerilor și în garantarea averii ce a câștigat-o „Asociațiunea”.

Ceea-ce ne cere ministrul atinge sentimentele noastre, pietatea față de trecut, și dreptul ce-l avem la acest trecut.

Dar' și mai mare e această volnicie, dacă considerăm motivele, pe cari își întemeiază cererea. El zice, că cuvintele dificulte „poporului român” sînt în contra legii despre egală îndreptățire a naționalităților!

El zice, că o singură națiune există: „națiunea ungară” în înțelesul acestei legi, și nu-i iertat a accentua existența altei națiuni, altui popor...

Interpretarea aceasta a legii e brutal de falsă. Doar' înșiși legea aceasta recunoaște existența naționalităților, cari compun împreună „națiunea ungară unitară și indivizibilă” — „din punctul de vedere politic”, cum se exprimă în înșiși legea.

Cităm de pildă un singur §, cel referitor la reuniuni:

„§. 26. Precum până aci fiecare cetățean al patriei, aparțină el ori-cărei naționalități, fiecare comună, fiecare biserică și comunitate bisericească a avut dreptul, întocmai astfel vor avea dreptul de a-și înfința — din mijloacele proprii, ori prin asociare, școli primare, secundare și superioare. Pentru acest scop cum și pentru înfințarea altor institute, care servească pentru promovarea limbii, artelor, științelor, agriculturii, comerțului și industriei, singuratici cetățeni ai țării vor pute

forma — sub controlul legal al statului — asociațiuni ori reuniuni, vor pute crea, după constituirea lor, statute, vor pute funcționa în înțelesul statutelor aprobate de guvernul statului, vor pute forma fonduri de bani și vor pute — asemenea pe lângă control din partea statului — dispune de aceste fonduri pentru trebuințele legale ale naționalității lor”.

De altă parte ministrul susține, că cuvîntul „transilvan” e contrar actualului drept public de stat.

Chiar și admitînd aceasta, ministrul totuși nu are drept să ne schimbe titlul „Asociațiunii”, pentru-că dreptul public de stat se întemeiază în legi, ear' nu în firmele reuniunilor private!

Pe scurt pretensiunile ministrului sînt neîntemeiate și volnice. Prin ele ministrul amestecă în afaceri culturale politică.

Comitetul „Asociațiunii” a luptat cum se cuvine cu pretensiunile aceste volnice. Dar' nu i-a succes să convingă pe ministru.

Acum vine înșiși „Asociațiunea” să se pronunțe.

Ea, reprezentanța ei, dacă n'a desperat de docilitatea dlui ministru, și dacă mai ține la drept, la trecut, la sine înșiși, trebuie să facă tot posibilul pentru a-și apăra poziția sa dreaptă, pe care numai forța o poate altera.

Forței vom ceda, — pentru că trebuie să cedăm, — dar' până încă se mai poate, să luptăm cu dreptul pentru apărarea dreptului nostru.

Sibiu, 9 Martie n.

Alegerile în Bucovina. În 10 Martie vor fi de nou chemați la urnă alegătorii Bucovinei. De astă-dată va alege curia rurală. Trei deputați sînt a se alege, dintre cari doi au fost până acum Români. Tot aceia sînt candidați și de astă-dată și anume: pentru districtul Câmpulung-Rădăuț-Suceava, mareșalul țării, dl Iancu Lupul, ear' pentru cercul electoral Cernăuț-Siret-Storojineț, baronul Eudoxiu de Hormuzachi. Ambii sînt Români devotați cauzei naționale, de aceea sperăm că alegerea lor se va face cu aceeași însuflețire, cu care s'a făcut alegerea dlui Dr. G. Popovici.

În 14 Martie vor alege orașele. Deputatul acestora a fost până acum străin. De astă-dată au însă și orașele Suceava, Rădăuț și Siret, cari aleg la oaltă, — candidat român, în persoana dlui Nicolae Mustăță, a cărui alegere, deși nu e sigură, dar' e verosimilă. Dl N. Mustăță e un bărbat independent, cu vederi largi, simțeminte patriotice, care se bucură mult și de simpatia străinilor. În chipul acesta Români din Bucovina ar intra în Reichsrathul din Viena întăriți cu două puteri noi, energice și — naționale.

Dorim perfectă isbîndă fraților din Bucovina, pe toate liniile.

„Rîșcoala” din Soborșin. Pe ziua de 11 Martie sînt chemați înaintea tribunalei din Arad 54 de țărani din Soborșin, acușați cu comiterea crimei de „agitație” și cu rîșcoală. Vina țeranilor e aceea, că au împedecat pe notarul lor comunal să le pună lămpi prin sat, cu dela sine putere, fără întrebarea și învoirea lor și că au cerut ca judele lor comunal actual se fie suspendat din oficiu, pentru multe sale păcate.

Adecă întocmai ca la Mehadica. Cere pedepsirea celui vinovat — și faci „rîșcoală”. Apără-ți drepturile tale — și faci „agitație”. Ca la noi, la nime!

Alegerea lui Sima. Toate silințele guvernului și ale kossuthiștilor de a scoate pe guralivul Sima Ferenc din dietă au rămas zadarnice. La alegerea din 7 Martie alegătorii din Szentes de nou l-au însărcinat cu reprezentarea lor în dieta maghiară. Au votat pentru Sima 913, ear' pentru kossuthistul spriginit de guvern 427. Cam mare diferența!

Reuniunea femeilor române
— din Sibiu.

Sîntem amici și spriginitori ai tuturor acțiunilor vină ele din ori-ce parte, numai românești și naționale să fie. Ne însufleștește ori-ce mișcare națională. Căci în starea în care ne aflăm noi astăzi, datorită avem să ne mișcăm, să lucrăm, să ne afirmăm pe toate terenele. Îndeosebi pe terenul cultural, unde sîntem avisați la propriile noastre puteri și la propriile noastre mijloace. Pe terenul acesta nu ne putem răzîma pe nime. Mai puțin pe stat, și pe guvernății nostri de astăzi, cari departe de a face ceva și pentru cultura poporului român, stau cu gurile căscate să ne înghită și aceea ce noi am făcut până acum, din sărăcia noastră. Trebuie să continuăm dar' cu activitatea pe terenul acesta tot noi, și să mai facem ce e de făcut, tot din sărăcia noastră. Și avem încă mult de făcut, căci prea puțin am făcut. Într'o direcțiune aproape nimic nu am făcut. De cultura femeii române, cel mai însemnat factor în conservarea naționalității noastre, nu ne-am prea ocupat. Să ne ocupăm de aci înainte și să ne ocupăm mai cu zel și mai cu însuflețire. Începutul s'a făcut; nu lipsește decât bunăvoință și sprigin din partea tuturor Românilor de bine și sfîrșitul are să fie frumos și impunător.

Publicăm mai la vale apelul „reuniunii femeilor române din Sibiu”, adresat publicului românesc din țeară, din care se vede scopul acțiunii pusă la cale de această bravă reuniune. Scopul e frumos, e măreț. Nu avem „școală pentru economia și industria de casă”, și nu avem „preparandă pentru sexul femeiesc”. Ambele aceste instituțiuni ne lipsesc, și trebuie să le avem. Să le facem dară. Să le facem din propria noastră putere, căci nime altul nu ni le face, ori de ni-le face, nu le face pe placul nostru.

„Reuniunea femeilor române din Sibiu”, dela care a emanat idea, voește să aranjeze pentru procurarea mijloacelor de lipsă, o sortitură de obiecte. Idee salutară! Mîna femeii române e atât de desteră, și dorul ei de a jertfi pe altarul națiunii aceea ce poate și cât poate, atât de mare, încît succesul acestei întreprinderi îl vedem de pe acuma asigurat. Sîntem ferm convinși, că fiecare femeie română va grăbi să contribuie la ridicarea acelor institute culturale românești, cari „au menirea a cultiva și instrua sexul femeiesc” al națiunii noastre. Să dăm, ce putem, căci pentru noi dăm, să jertfim cât putem, căci pentru neamul nostru jertfim!

Dar' eată apelul, pe care-l recomandăm cu toată căldura atențiunii tuturor Românilor.

„Reuniunea femeilor române din Sibiu”, care ne măgulim a crede, că spre mulțumire generală muncește de 16 ani cu bun rezultat în scopul înaintării culturale a femeii române, încurajată de încrederea și de binevoitorul sprigin, cu cari a fost întîmpinată în activitatea sa de până acum din partea publicului românesc, și-a impus datoria de a merge mai departe pa vastul teren al culturii naționale. Spre scopul acesta și-a modificat statutele astfel, ca pe baza acelor să poată înfința o școală pentru economia și industria de casă și o preparandă pentru sexul femeiesc împreună cu internat, ear' cât timp nu va avea nici institutele sale complete nici internat, să poată da stipendii la eleve, care frecventează alte școli de categoria celor contemplate și a sucurge cu ajutorul sau material și moral la susținerea altor institute deosebite natura.

Că acestea institute sînt o necesitate culturală de prima ordine la poporul românesc din patria noastră, nu este lipsă să o dovedim, pentru-că o simte fiecare Român cugetător, constatînd cu durere că un popor de peste trei milioane de su-

